

MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY

BULGÁRFÖLDI TAGÓVODÁJA
„GYERMEKVILÁG”

Pedagógiai Programja

Készítette: A MIÓVI Bulgárföldi Tagóvodájának nevelőtestülete

Hatályos: 2025. szeptember 1.

2025.

Megszerzett cím: Örökös Zöld Óvoda 2019.01.21.

Tartalomjegyzék

1	AZ ÓVODA BEMUTATÁSA.....	4
2	GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP.....	5
2.1	Gyermekekép	5
2.2	Óvodakép.....	5
2.3	Pedagóguskép	7
2.4	Nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők képe	7
3.	AZ ÓVODAI NEVELÉSI FOLYAMAT CÉLJA ÉS FELADATAI	8
3.1	Az egészséges életmód alakítása	8
3.2	Az érzelmi és erkölcsi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés.....	9
3.4	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	10
4	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	11
4.1	Személyi feltételek.....	11
4.2	Tárgyi feltételek.....	11
4.3	Az óvodai élet megszervezése.....	13
4.3.1	Napirend.....	13
4.3.2	Hetirend.....	14
5.	Az óvoda kapcsolatai.....	16
5.1	Az óvoda-család kapcsolata.....	16
5.2	Az óvoda és iskola kapcsolata	18
5.3	Óvoda és fenntartó kapcsolata	18
6.	AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	18
6.1	A játék.....	18
6.2	Verselés, mesélés	22
6.3	Ének-zene, népi játék, tánc.....	24
6.4	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	26
6.5	Mindennapos mozgás	27
6.6	A külső világ tevékeny megismerése	29
6.7	Munka jellegű tevékenységek	31
6.8	A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	33
7.	Ünnepek, hagyományok.....	35
8.	Gyermekevédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	36
9.	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	37

„Ha kedvesen bánnak veled, kedvessé válsz, ha érzékenyen bánnak veled, empatikus leszel, ha őszintén bánnak veled, őszinte leszel”

(Steve Biddulph)

1 AZ ÓVODA BEMUTATÁSA

A Miskolci Integrált Óvodai Intézmény Bulgárföldi Tagóvodája Miskolc város külső kerületében található, a bulgárföldi lakótelep egyik intézménye.

Századunk elején, a bolgár történelem nehéz időszakában egyre több bolgár nemzetiségű család keresett és talált hazát városunkban. Köztük volt az a Georgi Sztanev is, aki példamutató szorgalommal, kitartással virágzó kertgazdaságot hozott létre ezen a területen.

A mai lakótelep helyén még fél évszázaddal ezelőtt is hatalmas, csatornahálózattal átszőtt veteményesek zöldelltek, elválasztva egymástól Miskolcot és Diósgyőrt. A két település közötti környéket csak „bolgárföld”-ként emlegették az emberek, s a köznyelvben meghonosodott elnevezés így névadója lett a később épült lakótelepnek.

Miért különleges Bulgárföldi óvodásnak lenni?

- Óvodánk immár öt évtizedes nevelési munkájában prioritást élvez kezdettől fogva az egészséges életmódra nevelés.
- Az épületünk zöld övezetben, forgalomtól távol, biztonságos helyen helyezkedik el. Az udvar árnyékos, ami a kisgyermeknek nyáron különösen fontos.
- A Zöld Óvoda hálózat tagjaként, 2019-től már Örökös Zöld Óvoda, mely hasznos tudást ad a gyermekeknek, ezen túl pedig a természet szeretetére, tiszteletére tanítja őket, melynek manapság kiemelkedő jelentősége van.
- Gördülékenyen és problémamentesen megvalósítjuk az eltérő szociokulturális környezetből érkező gyermekek integrációját.
- Végül, de nem utolsósorban szakképzett, elhivatott óvodapedagógusok, és nevelésioktatási munkát közvetlenül segítő dolgozók alkotják az óvoda személyzetét, akik egytől egyig szeretik a gyermekeket. Az óvodai nevelésnek ez az alapja, amit a gyermekek is éreznek, erre pedig a továbbiakban lehet építkezni a nevelés terén.

2 GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

2.1 Gyermekkép

Óvodásaink számára olyan értékeket igyekszünk közvetíteni és elmélyíteni, amely a társadalom és az egyén későbbi életvitele céljából hasznosak.

A nevelés elsődleges céljának tekintjük, hogy minden kisgyermek saját erőforrásainak megfelelően kiteljesítse képességeit. Mindezt gyermekközpontú neveléssel, szeretetteljes, vidám, kiegyensúlyozott, családi légkörben valósítjuk meg, ezzel biztosítva minden gyermek számára az érzelmi biztonságot, elfogadást és védettséget.

A nevelőmunkánk középpontjában a gyermek áll, és célunk az, hogy gyermekeink életvidám, sokoldalú, harmonikus személyisége és kreatív gyermeki jelleme kibontakozhasson.

Az intézményben fontosnak tartjuk, kiemelten kezeljük a már kora gyermekkorban megalapozható környezettudatos magatartás formálását, a közösségi, egészséges életvitelre, a fenntartható fejlődésre nevelést, a családok ökológiai szemléletformálását.

A fenntarthatóság pedagógiája iránti elkötelezettségünk eredményeként 2019-től „Örökös Zöld Óvoda” címmel büszkélkedhetünk.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Megfelelő pedagógiai légkörben kialakul az egymás közötti kölcsönös megértés és szeretet, elfogadás, segítőkészség és együttműködés. **Célunk** a harmonikus, tevékeny gyermekközösség kialakítása, ahol a különbözőség elfogadása mindenkinek igényévé válik.

Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, a meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kialakulásának.

2.2 Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek elsődleges nevelési színtere a család. A családi nevelés kiegészítőjeként, a gyermekek érdekét szem előtt tartva szeretetteljes, derűs, nyugodt, kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó, bizalomteli légkörben neveljük a gyermekeket harmadik életévtől az iskolába lépésig.

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének alapvető feltételeit és segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását. Arra törekszünk, hogy a gyermekek minél közelebb kerüljenek a természethez, megismerjék, tiszteljék, védjék környezetük értékeit. A családokkal, partnerekkel

közösen alapozzuk a gyermekek egészséges életviteléhez nélkülözhetetlen szokásokat, formáljuk személyiségüket, érzékenységet környezetük védelme iránt.

Folyamatosan gyarapítjuk a környezeti neveléshez tartozó szakirodalom gyűjteményt a felnőtt és a gyermekkörnyezet-és egészségbarát szemléletre ható ismeretek vonatkozásában. Alakítjuk a gyermekek és családtagjaik környezettudatos szemléletét.

Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Célunk, hogy a gyermekekben megteremtődjenek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az **óvodai nevelés célja**, hogy az óvodás gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. (ideértve a különleges gondozást igénylő gyermekek ellátást is).

Az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk:

- A gyermeki szükségletek kielégítéséről, a testi, a szociális és értelmi képességek egyéni és életkorszerű specifikus alakításáról: a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő –tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető szabad játékról.
- E tevékenységen keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség-tartalmak közvetítésével, a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi környezetről.
- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, erősítését, ápolását, átörökítését.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztését megfelelő végzettségű utazó gyógypedagógusok és fejlesztőpedagógusok látják el. Az óvoda nevelőtestülete számára kiemelt hangsúlyt kap az önképzés e területen is.

Óvodai nevelésünk biztosítja a gyermekek személyiségfejlődését, az egyéni készségek, képességek kibontakoztatását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételét (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében szükséges biztosítani az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. A szociális érzékenység kialakításával segítjük a különbözőség elfogadását, mely lehetővé teszi, hogy minden gyermek megtalálja helyét a csoportban.

2.3 Pedagóguskép

A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek felkészültsége, elhivatottsága és folyamatos szakmai fejlődése alapvető fontosságú a gyermekek harmonikus fejlődése érdekében. Ezért támogatjuk őket abban, hogy részt vegyenek továbbképzéseken és szakmai programokon, amelyek hozzájárulnak tudásuk és kompetenciáik bővítéséhez.

Távlati célként tűzzük ki, hogy óvodai közösségünkben legyenek olyan munkatársak, akik drámapedagógiához, táncpedagógiához, élménypedagógiához, mozgásfejlesztéshez, tartásjavító tornához, szenzitív környezetpedagógiához és inkluzív pedagógiához szükséges szakirányú végzettséggel rendelkeznek. Ezzel biztosítjuk óvodánk egységes nevelési koncepciójának megvalósítását és a gyermekek sokoldalú fejlesztését.

Az óvodapedagógusok kötelező hétévenkénti továbbképzésének részét képezik a környezettudatos neveléshez kapcsolódó területek, ezzel biztosítva, hogy a pedagógusok naprakész ismeretekkel rendelkezzenek a fenntarthatóság és a környezetvédelem terén is.

A gyermekekkel való egyéni bánásmód a nevelő, fejlesztő pedagógiai munka megkívánja, hogy az óvodapedagógusok fejlesztőpedagógiai ismeretekkel is rendelkezzenek. Ezért az ilyen irányú önképzést és továbbképzést is fontosnak tartjuk és támogatjuk.

Az óvodapedagógusoktól elvárjuk, hogy képesek legyenek együtt tervezni, feladatokat megosztva, összehangoltan dolgozni. Fontos, hogy pedagógiai elveiket és nevelési gyakorlatukat egyeztetni tudják, valamint önértékeléssel elemezni.

A szakmai munkaközösség működése a nevelőtestületünk önképzésének módja. Célunk a szakmai tapasztalatok átadása, módszertani eljárások megosztása és egymás gyakorlati munkájának gazdagítása.

2.4 Nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők képe

A gyermekek gondozásában valódi társaink a nevelést-oktatást közvetlenül segítő munkatársak (pedagógiai asszisztens, dajka), akiktől elvárjuk, hogy ismerjék és szeressék a gyermekeket, legyenek segítőkészek, figyelmesek, megértőek és toleránsak. Munkaköri feladataik mellett, amikor lehetséges, hasznosítsák más jellegű szakmai ismereteiket, mint például a festés, kézimunka vagy virágkötés.

Az óvoda minden dolgozója tisztában van a fenntarthatóság tartalmi jellemzőivel, amelyek minden tevékenységben megnyilvánulnak. Az óvoda felnőtt közössége életmódjával és munkájával is pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására és az ökológiai szemléletformálásra.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉSI FOLYAMAT CÉLJA ÉS FELADATAI

A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvoda nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

3.1 Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű, amely magában foglalja:

- A gyermekek életkori sajátosságainak, szükségleteinek figyelembevételével a gyermek gondozását, testi fejlődésének elősegítését.
- A gyermek mozgásigényének kielégítését.
- A gyermek egészségének védelmét, óvását, edzését, megőrzését.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítását.
- Az életvezetési készségek fejlesztését, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.
- A gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtését.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítását, környezettudatos magatartás megalapozását. Legfőbb célunk, hogy a természet szeretetére fogékony gyermekeket neveljünk.
- Környezetfejlesztési törekvéseinket a helyi sajátosságok és a Zöld óvoda kritériumrendszerének szem előtt tartásával, családok bevonásával, pályázati részvétellel, alapítványi és egyéb támogatói források igénybevételével igyekszünk megvalósítani.
- A rendszeres tevékenységek biztosítása, a testi és szellemi fejlődés optimalizálását napirend alakítását.
- Megfelelő szakemberek bevonásával –a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve, speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki, nevelési feladatok ellátását.
- A családok segítségét a helyes életritmus és táplálkozási szokások megismerésében.
- Szűrővizsgálatok rendszerességének biztosítását.

Az óvodapedagógus személyiségével, beszédével természetes módon képviseli az egészséges életvitel, életmód igényét a gyermek felé. Mintaadó szerepe döntően meghatározó abban, hogy a gyermek egészséges életvitel iránti igénye kialakuljon.

Alapelveink

- Egyedi igények, képességek, sajátosságok figyelembe vétele.
- Tiszta, egészséges, balesetmentes környezet megteremtése.
- Testi, érzékszervi problémák megelőzése, korrekciója.
- Fokozatosság, rendszeresség.
- Fenntarthatóságra nevelés.

3.2 Az érzelmi és erkölcsi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés

Célunk, hogy a gyermekek biztonságban érezzék magukat és derűs, szeretetteljes, családi légkörben éljék óvodai életüket. Olyan erkölcsi normák, szokások kialakítására törekszünk, amelyek értékes tulajdonságokat jelentenek a gyermekek személyiség formálásához, az emberi erények elsajátításához. Kiemelten figyelemmel kísérjük az átlagostól (pozitív vagy negatív irányban) fejlődő gyermekeket.

Az óvodánk szellemiségében a környezeti nevelés alapján működik. Programunkban a környezeti nevelést kiemelten kezeljük, erre építjük a fejlődést elősegítő tevékenységeket, amelyben megjelenik a fenntarthatóságra nevelés.

Feladataink

- Meleg, elfogadó nevelői attitűddel megalapozzuk érzelmi biztonságukat, közös élményeket, szokás- és normarendszert biztosítunk.
- Folyamatosan alakítjuk a gyermekek kapcsolatát, viselkedéskultúráját.
- Törekszünk arra, hogy az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet töltsön be.
- A gyermekeket megismertetjük az elvárható szabályokkal, tilalmakkal, az együttélés szabályaival.
- Kiemelt jelentőségű a gyermekek együttműködésére épülő együttnevelés –a szocializáció erkölcsi tulajdonságainak (pl.: együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóságának, önfegyelmeinek, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
- Problémák megoldásával sikerélményhez juttatjuk a gyermekeket.
- Biztosítjuk a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek megalapozását, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- Az óvoda nyitottságára építve a szülőkkel/családokkal együttműködve teret adunk a szociális kompetenciák fejlesztésére, együttélés, együttes tevékenységek során.

A játék természetesen kínálja az együttes tevékenység alkalmait, a tanulásban viszont az együtt vagy kisebb csoportokban megoldott feladatok hatásait használjuk ki.

Célunk, hogy az óvodáskor végére alakuljon ki a gyermekekben a problémamegoldás képessége, a frusztrációs tolerancia. Modellértékű befogadó légkörben éljék meg a gyermekek a különbözőség tiszteletét, sajátosságainak elfogadását, alapos megismerését. A szülőkkel személyes találkozások alkalmával megismertetjük az óvoda szokás –szabályrendszerét annak érdekében, hogy az egységes neveléssel ők is segítsék gyermekeik kultúrát magatartásának alakulását.

3.4 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

„A gyerekek oda mennek, ahol izgalom van. ott maradnak, ahol szeretet van”

(ZigZiglar)

A gyermek tevékenykedő lény, életkori sajátossága a kíváncsiság és érdeklődés. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban. Óvodai nevelőmunkánk során a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára építve biztosítunk a gyermekeknek változatos tevékenységet, melyen keresztül tapasztalatokat szerezhetnek a szűkebb és tágabb környezetükről. A gyermeki tevékenységek fogalmát az alábbiakban foglaljuk össze:

- valamennyi belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze,
- a képesség-felhasználás, képesség-fejlesztés eszköze.

Célunk

- élmények nyújtásával sokrétű és komplex tevékenységformák kialakítása,
- sokrétű tevékenység biztosításával a gyermekek sokoldalú képesség fejlesztése, differenciált fejlesztése.
- az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztése.
- az anyanyelv ismeretére, szeretetére nevelés, a gyermek természetes kommunikációs kedvének erősítése, helyes nyelvhasználat és mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés magalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Élmények nyújtásával elősegítjük a sokrétű, komplex tevékenységformák kialakulását.
- A gyermekek kíváncsiságára, életkori sajátosságaira építve sokoldalú megtapasztalást biztosítunk.
- A szerzett tapasztalatok rendszerezésével elősegítjük a gondolkodási műveletek minél alaposabb begyakorlását (analízis, szintézis, összehasonlítás) változatos élethelyzetekben való aktív részvétellel segítjük az értelmi és anyanyelvi fejlődést együtt.
- Biztosítjuk a gyermekek számára érdekes, az adott csoport számára fontos és hasznos tevékenységeket.
- Olyan tevékenységeket szervezünk, amelyek életkorukhoz közel állnak, melyek elvégzése során a gyermekek a tevékenység eredményét is megtapasztalhatják.
- A célokat a gyermekekkel közösen alakítjuk ki.
- Biztosítjuk a feltételeket, hogy minél többféle tevékenység álljon gyermekein rendelkezésére (idő, hely, eszköz).
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodunk a gyermekek tapasztalataira, aktuális élményvilágukra.
- A kooperatív tanulási lehetőségek megteremtésével különböző tevékenységekben és élethelyzetekben biztosítjuk az értelmi képességek fejlesztését, a képzelet, a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezetet.
- A tevékenységek pedagógiai értékelése során figyelembe vesszük az egyéni adottságokat, fejlettségi szinteket.
- Hangsúlyozzuk a mozgásfejlesztés szerepét az értelmi fejlesztésben, amellyel fejlődik a gyermekek testsémája, térérzékelése, oldalisága, tájékozódása, finommotorikája.

- Kiemelt feladatként kezeljük a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, ingerszegény környezetből érkező gyermekek fejlődését, hogy a lassabban fejlődő gyermekek is érjék el a saját koruknak megfelelő kompetencia szintet (attitűd, készségek, tudás).

Beszédkézség, egyéb képességfejlesztés lehetőségei

- a tevékenységekhez kapcsolódó tevékenységekkel a gyermekek anyanyelvi kultúráját fejlesztjük,
- a gyermekeknek lehetőséget biztosítunk, hogy élményeiket, tapasztalataikat elmondhadják a tevékenységek közben,
- a gyermekek szókincsét bővítjük tevékenység folyamatok megszervezésével,
- a tevékenységek közben a párbeszéd elemét gyakoroljuk,
- a tevékenység a képességfejlesztés eszköze, forrása, színtere,
- változatos és élményszerű tevékenységekkel biztosítjuk az utánzásos, mintakövetéses tanulási lehetőségeket,
- a tevékenységek közben fejlesztjük a gyermekek akarati tulajdonságait, feladattudatát, értelmi, testi, érzelmi, szociális képességeit,
- az értelmi és az anyanyelvi nevelés minden tevékenységbe beleértendő, a konkrét cselekvések által megvalósítandó feladat.

4 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

4.1 Személyi feltételek

- Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
- Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek, elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent.
- Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvodai működést segítő alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés egészéhez.
- A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.
- A felekezeti, egyházi óvodák munkatársai számára meghatározó a lelkiesség szerinti bánásmód, nevelés-és műveltség tartalom biztosítása.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodákban dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy lehetőséget teremtsenek arra, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

4.2 Tárgyi feltételek

Az óvodának rendelkeznie kell a Pedagógiai Program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezése szolgálja a gyermek biztonságát, kényelmét, megfelel a gyermek változó testméretének, segíti a környezetbarát szemléletmódot, biztosítja egészsége megőrzését és fejlődését.

A csoportszobák, a gyermeke óvodai életének színterei otthonosak, játékra motiválóak, barátságosak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. A gyermekek által használt eszközöket, játékokat körültekintően vásároljuk meg (nem káros a környezetre, nincs mérgező festékkel bekenve), az eszközöket számukra is hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezzük el.

Mindhárom csoportszobának egyéni arculata van, sok-sok növényvel, a természetsarokban a természet adta kincsekkel. Lehetővé téve mozgás-és játékgényük kielégítését és a gyermeknek harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokat használva. A gyermekek növényápolási, állatgondozási feladatokat látnak el az egészségügyi előírásoknak megfelelő és megengedett mértékben.

Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak és teremtsen lehetőséget a szülők fogadására is.

Az óvoda udvara mentes az allergiát, a mérgezést, a sérülést okozó növényektől.

Az óvodakertben a helyi lehetőségek figyelembevételével valósítjuk meg a zöldeket és virágok, a gyógy- és fűszernövény területet. A szabadban történő egészséges mozgáshoz, játékhoz megfelelő hely és idő áll rendelkezésre minden nap a gyermekek számára.

Az épületek berendezése, a tárgyi eszközök mennyisége és minősége megfelelő, fokozatosan fejleszthető és korszerűbbé tehető.

Infokommunikációs eszközeink: telefon és számítógép hálózat, biztonsági rendszer.

- A csoportszobák esztétikusan berendezettek, otthonosak, ahol állandó a tisztaság, a gyermekek igényeit szolgálja.
- Környezeti fejlesztő játékok folyamatos beszerzése, készítése. a megfigyelésekhez, kísérletekhez, tapasztalatszerzéshez szükséges eszközök biztosítása (nagyító, mikroszkóp, távcső, rovarmegfigyelő, homok-víz asztal stb.)
- A természetsarok tükrözi a Zöld Óvoda szellemiségét.
- Kerüljük a zsúfoltságot, a berendezés megválasztásánál előnyben részesítjük a természetes anyagok alkalmazását.
- A bútorok (asztalok, székek, szekrények) a gyermekek számára megfelelő méretűek legyenek, a játékhoz legyen puha szőnyeg, párna biztosítva.
- Külön tornaszobánkban mindenekelőtt a mozgásfejlesztésben és a közösségi élet formálásában van jelentősége.
- Lehetőség szerint növényekkel, gyermekek által készített eszközökkel díszítünk.
- Az étkezéshez porcelán és üvegedények szükségesek, a kenyérkosarak, tálcák, terítők legyenek esztétikusak.

4.3 Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködőképességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

4.3.1 Napirend

Törekszünk arra, hogy az óvoda teljes nyitvatartási idejében óvodapedagógus foglalkozzon a gyermekekkel. A napirend folyamatos és rugalmas, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Az egyes tevékenységformák játékba ágyazottan szerveződnek. A folyamatosság elsősorban a várakozásmentességet, a tevékenységek gördülékeny egymásutánosságát jelenti. Differenciált tevékenységek szervezésére ad lehetőséget, tekintettel a gyermekek egyéni szükségleteire, a helyi szokásokra és igényekre. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. Napirendünk készítésénél figyelembe vesszük a nyugodt, saját ütemben zajló fejlődés lehetőségét.

	Időkeret	Tevékenységek
Délelőtt	06:30 – 07:00	A gyermekek folyamatos érkezése, játék az összevont csoportban
	07:00 – 10:00	Szabad játék, tevékenységekben megvalósuló tanulás (nagycsoportban összesen napi 45perc) testápolás, folyamatos tízórai
	10:00 – 11:30	Szabad játék, differenciált képességfejlesztés, tapasztalatszerzés csoportszobában, szabadban, fejlesztő szobában. Tervezett, szervezett tevékenységek, mozgás (nagycsoportban összesen napi 4 perc).
	11:30 – 13:00	Készülődés az ebédhez, testápolás, munka jellegű tevékenységek (naposi munka) ebéd
Délután	13:00 – 14:45	Testápolás (fogmosás), készülődés a pihenéshez, pihenés, 14:00-tól az ébren lévő gyermekek csendes tevékenységet folytathatnak az erre kijelölt helyen, egyéni képességfejlesztés

	Időkeret	Tevékenységek
	14:45 – 15:30	Folyamatos ébredés, testápolás, készülődés az uzsonnához, uzsonna, testápolás
	15:30 – 16:30	Szabad játék a csoportszobában vagy az udvaron, egyéni képességfejlesztés

4.3.2 Hetirend

A hetirend az óvodapedagógusok munkáját segítik úgy, hogy a nevelőmunkát a folyamatosság, a rendszeresség, a tudatosság és a fokozatosság elve szerint végezhesük.

Az óvodapedagógusok alkalmazott módszerei segítik a tanulási környezet megteremtését, a tanulás tanulásának megvalósulását (játék, szenzitív módszerek, felfedezés, élménypedagógia, projektmódszer alkalmazása, kooperatív tanulás stb.)

A hét egyes napjain a következő tevékenységeket biztosítjuk a gyermekek számára:

- Játék,
- Verselés, mesélés,
- Külső világ tevékeny megismerése,
- Mozgás,
- Ének, zene, népi játék, tánc,
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka,
- Munka jellegű tevékenységek.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomonkövetését különböző dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott Pedagógiai Program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladásához fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó-amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett- iskola-előkészítő, fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, az óvodában nevelkedő gyermekeket tanköteles korukat megelőző nevelési évben járónak kell tekinteni.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő, fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

Tervezés

Az éves nevelési munkatervet a nevelőtestület készíti el. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését a digitális naplóban, az oviKRÉTA felületén rögzítik az óvodapedagógusok.

A nevelés feladatainak megvalósítását a nevelés tervezése biztosítja. A csoportok féléves nevelési tervét az óvodai nevelési program, az éves pedagógiai munkaterv és a tanulási folyamat terve alapján a csoport óvodapedagógusai készítik el saját oviKRÉTA felületükön. A csoport éves nevelési terve tartalmazza a csoport szokás-szabályrendszerét, célokat, feladatokat. A nevelési tervmegvalósítását rendszeresen értékeljük annak érdekében, hogy a hiányosságokat korrigáljuk. Az értékelés időpontjai: félévente.

A tanulási folyamat tervezését heti terekre bontjuk, ennek során konkrét témákat, módszereket, eszközöket, fejlesztési lehetőségeket jelölünk meg. A gyermekek fejlődésének nyomon követését is az oviKRÉTA felületen végezzük.

A Zöld Óvoda cím által közvetített értékeket kiemelten építjük be óvodai nevelésünk mindennapi folyamatába, a környezeti és egészségnevelési prioritásokat hangsúlyosan kezeljük. Élménypedagógiára épülő projektekből, témahetekben megvalósítható, a gyermekek személyiségfejlődését biztosító tevékenységeket tervezünk, hagyományőrző és zöld jeles napokat, programokat szervezünk.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban, az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermek fejlődésének nyomon követése:

Anamnézis

Életszakasz: óvodakezdés előtt:

- a gyermek általános egészségi állapota
- a gyermek mozgás- és beszédfejlődésének jellemzői
- egyéb jellemzők

Életszakasz: óvodakezdés

- a gyermek beszéd- és mozgásfejltségének jellemzői
- a gyermek szociális, érzelmi fejlettségének jellemzői
- a gyermek szokásai, önállósági szintje
- a gyermek általános egészségi állapota
- egyéb

Értékelési szempontok:

A gyermek motoros fejlettsége

- nagymozgás
- finommozgás
- vízuomotoros mozgás

A gyermek kommunikációs fejlettsége

- beszédértés
- beszédprodukció

A gyermek szociális fejlettsége

- társas kapcsolatok
- játék
- éneklés

A gyermek önállóságának fejlettsége

- önállóság
- önszabályozás
- szokások

A gyermek kognitív fejlettsége

- megismerő funkciók

5. Az óvoda kapcsolatai

5.1 Az óvoda-család kapcsolata

Alapelveinkhez híven a nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként tervezzük meg, tiszteletben tartva, hogy a gyermekek nevelésének elsődleges színtere a család.

Gyermekeink fejlesztését a szülők együttműködésével valósítjuk meg, melynek alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet. A hatékony nevelés érdekében együttműködő, bizalomra épülő, partneri kapcsolat kialakítására törekszünk.

Törekszünk az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családi hangulat kialakítására a felnőttek és a gyermekek közös tevékenységére is, amelyek örömteli érzelmi állapotot nyújtanak.

Az eltérő szociokulturális háttérből érkező gyermekek számára megvalósul az óvodai életben az életkoruknak megfelelő hagyományok ápolása, gazdagítása a szülők bevonásával, így a családdal

való kapcsolatban is. A Zöld jeles napok (természeti ünnepek, egészségi jeles napok) kiválasztásánál érvényre jutnak a környezeti adottságok.

A nemzetiséghez tartozó gyermeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett nemzeti önkormányzatokkal, szervezetekkel.

Intézményünk nyitott a külhoni magyar óvodákkal való együttműködésre és- lehetőség szerint - szakmai kapcsolatot tartunk fenn.

Az óvodapedagógusok figyelembe veszik a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesítik a családközpontú intervenciók gyakorlatát, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az együttnevelés lehetőségei

Hisszük és valljuk, hogy az aktív együttműködés eredményeként formálódik a gyermekeink, a családok ökotudatos szemlélete. Környezeti nevelésünk, programjaink gazdag tapasztalatai lehetőségeket biztosítanak a környezetünket védő, óvó magatartás formálására.

- Családok megismerése, nevelési szokásaik, módszereik feltérképezése.
- Az intézményben folyó nevelési program megismertetése a szülőkkel, folyamatos betekintés az óvodai életbe (mintaadás).
- Közös programok szervezése (kirándulás, sport program, kulturális esemény megtekintése).
- Ötletek közös otthoni játékkészítésre, játszásra.
- Egyéni beszélgetések a napi kapcsolat során (rövid lehetőségek), fogadó órák, szükség szerint szülői értekezlet tartása.
- Közös ünnepségek.
- Minőségi nevelésről akkor beszélünk, ha a család és az óvoda kapcsolata azonos alapértékeken nyugszik.

A gyermek harmonikus és kiegyensúlyozott fejlődéséhez csakis a családok és az óvoda ilyen jellegű együttműködése vezethet.

Az óvoda társadalomban elfoglalt helye szerint kapcsolatban áll pedagógiai, speciális társadalmi és egészségügyi intézményekkel, szervezetekkel.

A nevelőmunka fejlesztését, tudatos tervezését szolgálja a pedagógiai intézményekkel való kapcsolat.

Az óvodapedagógusok feladatai

- A bölcsődei nevelés megismerése,
- Kapcsolat kiépítése: a területünkön lévő általános iskolákkal, annak tanítóival,
- Pedagógiai Szakszolgálattal,
- A Speciális képességeket vizsgáló Szakértői Bizottsággal,
- Az Egészségügyi Szakszolgálattal,
- Családsegítő Szolgálattal,

- Védőnővel, gyermekorvossal, fogorvossal,
- Kapcsolattartás kulturális, valamint természet-és környezetvédő intézményekkel,
- Kapcsolat a kisebbségi szervezetekkel.

5.2 Az óvoda és iskola kapcsolata

Az óvodába járó gyermekeknek lakóhelyüket tekintve nem egykörzethez tartoznak, az iskolaválasztásban eltérő szempontokat vesznek figyelembe a családok. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeket és családtagjaikat segítsük a számukra megfelelő iskola kiválasztásában.

Ennek lehetőségei:

- A környező iskolák pedagógusai által tartott szülői értekezletek, amelyek révén az érdeklődő szülők betekintést nyerhetnek az iskola életébe.
- Az iskolák nyílt napokat szerveznek az óvodások számára, ahol a gyermek a szülővel együtt részt vehet az iskolai tanórákon.
- Hiteles információként kezeljük az iskolai tanulmányaikat megkezdő egykori óvodásainktól érkező visszajelzéseket is.

5.3 Óvoda és fenntartó kapcsolata

Kapcsolatunk elsősorban együttműködésre épülő, hivatalos jellegű, a pedagógiai munka koordinálása és az intézmény törvényes működésének biztosítása céljából.

Széleskörű kommunikációs kapcsolat kialakítására törekszünk az óvoda és partnerei között, vagyis partneri kapcsolat működik a környezet és természetvédelem érdekében: az óvoda környezetében élőkkal, a szülőkkel, a lakossággal (szülői értekezleti témák, fórumok szervezése, rendezvények: sportnap, állatok gondozása, egészséges táplálkozás, növényápolás és védelem, kirándulások), az óvodákkal és más gondozási-nevelési, valamint nevelési-oktatási intézményekkel, a fenntartóval.

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező a folyamatos szakmai megújulás, tájékozódás és hiteles modellnyújtás érdekében szakmai kapcsolatépítésre törekszik külhoni és magyar óvodákkal.

6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

6.1 A játék

A játék a kisgyermek legfontosabb és legjelentősebb tevékenysége, és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A tanulási tevékenységeket a szabad játékból kezdeményezzük.

Az aktív önálló, tartalmas, érzellemmel telített játék kibontakozása sokoldalúan alakítja a gyermek személyiségét. A játék hatására változik a gyermek érzelmi, képzeleti világa, ami visszahat a közérzetére, testi állapotára, mozgására. Fejlődnek értelmi képességei, erkölcsi, esztétikai érzelmei, megindul a kapcsolatteremtés folyamata. Megkezdődik a barátkozás, alakulnak a társas kapcsolatok,

fejlődik a gyermek közösségi magatartása. A játék tehát, mint a gyermek alaptevékenysége áthatja minden megnyilvánulását.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt (a szülő és az óvodapedagógus). Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd, amikor a szabad játék folyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtve, kezdeményezővé válik, ha a játékfolyamat elakad. A nemzetiségi gyermek játékára jellemző a sok mozgás, hangos beszéd, az eszköztelenség, a természeti környezet adta lehetőségek kihasználása.

Mozgásuk bátrabb, biztosabb a korukra jellemző szintnél, mivel magukra vannak hagyva, s nagyobb gyermekek között hamarabb végeznek iskolásokra jellemző mozgásokat. Népi játékaik meghonosításával, eszközök biztosításával, játékban mutatott magatartásuk csiszolásával fejleszthető személyiségük. A játék felzárkóztatásukhoz is sok lehetőséget kínál (alkotó-, szerepszabály játék).

Az óvodapedagógus és a gyermekek közötti kölcsönös bizalom, az érzelmi biztonság az alapja a barátságos, aktivitásra készítő, vidám alkotó játék légkör kialakulásának. Az óvodapedagógus magatartásával segítse elő, hogy a játék közben adódó helyzetekben erősödjön a gyermek önállósága (pl: játszótársak, téma és eszközök szabad megválasztásában vagy a konfliktus helyzetek megoldásánál). Az óvodapedagógus-gyermek kapcsolatban a gyermek nem csak arra reagál, amit az óvodapedagógus mond, hanem arra is, hogyan mondja, és milyen nem szóbeli megnyilvánulás kíséri, vagy helyettesíti a beszédet (mosoly, fejcsóválás, suttogás, simogatás, egyszerű jelenlét), mindez befolyásolja a megfelelő légkör kialakulását.

Feltételek megteremtése

A csoportszoba legyen otthonos, célszerűen berendezett, ne legyen zsúfolt, mozgásteret kell biztosítani a lehetőségekhez képest, térelválasztók elhelyezésével kisebb, meghitt játszóhelyeket, kuckókat célszerű kialakítani.

Állandó játszóhelyek (babaszoba, babakonyha, bábsarok) létrehozható térelválasztó elemekkel, a bútorok megfelelő elhelyezésével. A barkácsolásnak is legyen, külön szeglete, ahol a gyermekek az alkotáshoz szükséges eszközeiket mindig megtalálják. Elérhető helyen legyenek a könyvek, lehetőleg egy csendes sarokban, ahol nyugodtan nézegethetnek, mesélhetnek. Nagyon fontos, hogy legyen a csoportnak kialakított szokás- és szabályrendszere, hogy mit, hol játszunk.

Ideiglenes játszóhelyek hozhatók létre a gyermekek egyéni ötletei alapján, asztalok, padok, kisebb szekrények elmozdításával. (Pl: állandó jelleggel fenntartható lenne a csoportszoba egy bizonyos részében egy üres is hely erre a célra).

A játékeszközökkel szemben támasztott legfontosabb követelmények:

- legyenek tartósak,
- könnyen tisztán tarthatóak,
- esztétikusak,
- színben, méretben, funkcionalitásban feleljenek meg a gyermekek igényeinek, keltsék fel érdeklődésüket, csináljanak kedvet a játékhoz.

Fontos, hogy releváns témákhoz megfelelő játékszerek legyenek elérhetőek, ugyanakkor nem kell minden lehetséges eszköznek rendelkezésre állnia. Ez segíti a kreativitást és a játék rugalmasságát.

A gyermekeknek maguknak kell felfedezniük, ha hiányzik egy tárgy a játékhoz, és meg kell találniuk hogyan pótolják azt. A környezetben olyan tárgyak legyenek, amelyek átformálhatók játékeszközökké, hogy ösztönözzék a kreativitást és a problémamegoldó képességet.

Mindig legyen egy „kincsesláda” minden csoportban, amelybe az óvodapedagógusok, a gyermekek és a szülők olyan tárgyakat gyűjtenek, amelyek már nem kellenek nekik, de a játék során még hasznosak lehetnek (pl: gyufásdobozok, flakonok, dobozok, termések). A gyermekek a természet kincsei által játszanak és fejlődnek, mivel a játékeszközök között előnyben részesítjük a természetes anyagokból készült eszközöket. Mottónk: Keress, kutass, fedezd fel, ismerd meg”, hangsúlyozva az újrahasznosítás fontosságát.

Minden csoport rendelkezik egy kreatív kellékes ládával, amely régi táskákat, kalapokat és szép régi anyagokat tartalmaz, hogy segítse a mesék dramatizálását és a színházi játékokat. Emellett gondoskodunk minden csoportszobában életkoruknak megfelelő bábokról, amelyek nagy örömet szerezhetnek és pedagógiai szempontból is értékes játékot biztosíthatnak a gyermekeknek.

Elegendő idő biztosítása

A csoportok számára a napirendben a játékra biztosított idő a nap minden időszakában, akár csoportban, akár szabadban, lehetőleg összefüggő legyen. Indokolatlanul ne szakítsa meg, ne zavarja az óvodapedagógus a játékot. Az étkezés, tisztálkodás, és az alvás kivételével a gyermekek csaknem minden időt fordítanak játékra.

A 3-4 évesek számára különösen fontos a minél hosszabb, megszakítás nélküli időnek, mint feltételnek a megteremtése, mivel az óvodába érkezéskor, csak nehezen kezdik el a játékot, majd többfelébe is belefognak, míg végül a játék tartósabban leköti figyelmüket.

A 4-5 éves gyermekek már jól összeszoktak, gyakran kialakulnak együttjátszó csoportok is. A megfelelő hely megtalálásához, a játékszerek kiválasztásához, a játékhelyzet és a folyamatos gazdag játék kialakulásához elegendő időre van szükség.

Az 5-6-7 évesek számára a játékszerek elkészítéséhez, felhasználásához különösen, ha a barkácsolás beépül a játékba, még hosszabb idő szükséges. Fontos, hogy a játékidőben, a csoportszobában és a szabadban egyaránt több napon keresztül is játszhassák ugyanazt, és kedvük szerint más tevékenységgel is foglalkozzanak (rajzolás, mintázás stb.).

Élmények biztosítása

A játék témája, tartalma nagyrészt a gyermekek valóságról szerzett benyomásaitól, tapasztalataitól, ismereteitől függ. Az óvodapedagógus gondoskodik arról, hogy a gyermekek minél jobban megismerjék környezetüket. A tapasztalat és ismeretszerzés pozitív érzelmeket váltson ki, élménnyé váljon. Tervszerűen, tudatosan alakítsa úgy az óvoda életét, hogy tapasztalatokat, élményeket nyújtson a gyermekek számára. Éljen a séták, kirándulások, látogatások lehetőségeivel. A játékban a gyermekek negatív tapasztalatai és érzelmei is megjelennek. Az óvodapedagógus jelenléte szükség esetén védelmet adó magatartása –biztonságot nyújt az agresszív vagy szorongó gyermekeknek.

Feladat

- a megfelelő hely, idő, eszköz, nyugodt légkör megteremtése a szabad játékhoz,
- a szabad játékválasztás, a gyermekek kreatív ötleteinek támogatása,
- tudatos jelenlét biztosítása a játék folyamatában, szükség esetén a tevékenység továbbfűzése mintaadással, segítségadással, együtt játszással,
- ösztönző, biztató reakcióval a gyermek személyiségfejlődésének segítése,
- a gyermekek meghallgatása, válaszadás kérdéseikre,
- udvarias beszédformák alakítása példaadással,
- érthető és betartható szokások és szabályok kialakítása a nevelést-oktatást segítő dolgozók bevonásával,
- változatos szituációk, helyzetek teremtése, melyben a gyermek bátran megszólalhat,
- a gyermekek által készített alkotások, eszközök tiszteletben tartása, játékban történő felhasználásra ösztönzésük,
- egyéni választások, döntések, valamint konfliktusok megoldásának segítése.

Játékfajták

Gyakorlójáték: (A érzékszervi, mozgásos vagy funkciós játék)

3-4 évesek: a játék célja a funkció öröme, a tevékenység végzése. Kéz ügyessége, figyelme fejlődik, tapasztalatokat szerez környezetéről.

4-7 évesek: konstrukciós és szerepjáték elemeiként jelentkeznek, elősegíti az egyes műveletek gyakorlását. A részképességekben elmaradást mutató gyermekeknél jellemző.

Szerepjáték:

3-4 évesek: Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyben tapasztalataik, érdeklődésük alapján ábrázolhatják a felnőttek tevékenységét. Megtanultak alkalmazkodni a játék szabályaihoz, képesek lemondani egyes játékszerekről.

4-7 évesek: A játszócsoportok tagjai között szoros kapcsolat alakul ki. A gyermekek szerepeket vállalnak, nemcsak kedvező, hanem számukra kevésbé érdekes szerepeket is. Megtanulnak szervezni, társaikhoz alkalmazkodni, képesek a játék előzetes megtervezésére, a szerepek elosztására, a játékszerek, eszközök megválasztására.

Bábozás, dramatizálás:

3-4 évesek: amit gyermekként nem tehet meg, azt bábjátéksorán kipróbálhatja, részese lehet.

4-7 éveseknél a mindennapi játék része lehet. A gyermekek önállóan báboznak, dramatizálnak. Az eszközök, jelmezek felöltésével beleélik magukat a választott szerepbe, mozgásukat, hangjukat igyekeznek ahhoz igazítani, azaz dramatizálnak. Ismert meséket, történeteket, saját maguk által kitalált, vagy megtapasztalt élethelyzeteket is eljátszanak.

Szabályjáték:

4-7 évesek: általában nem jellemző, de szívesen választanak olyan játékokat már ők is, melyek nagyobb ügyességet igényelnek.

4-7 évesek: a gyermekek játékában öt éves kor tájékán jutnak elsődleges szerephez a szabályok.

Feltétele:

1. képes legyen késleltetni cselekvési és mozgásvágyát
2. tudja a cél érdekében bizonyos szabályoknak alárendelni viselkedését
3. konkrét fogalmi gondolkodás kialakulása, mely a szabály megértésének az alapja
4. szabálytudat kialakulása

Differenciálás

A gyermekek számára kezdetben egyénileg tanítjuk a játéktevékenységeket és játékeszközök használatát. A gyermekek egyéni képességeinek figyelembevételével egyre csökkenő mennyiségű segítséget biztosítunk az önálló vagy társas tevékenységeikhez. Az iskolaérettség egyik kiemelkedő feltétele a szabálytudat kialakulása, ezért a szabályjátéknál öt éves kor körül kiemelt hangsúlyt fektetünk, biztosítjuk a játékhoz az eszközöket, erősítjük és betarttatjuk a gyermekekkel a szabályokat. Szerepjátéknál gyakran az óvodapedagógus is részt vesz, amennyiben a gyermek igényli, új ötletekkel, eszközökkel tovább bővíthető a szerepjáték tartalma.

6.2 Verselés, mesélés

A játék mellett a mese révén közelíthetők meg legjobban a gyermekek, mert segítségével tudnak kapcsolatba lépni a környező világgal. A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléshez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzelmi-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A mese hatása a gyermekekre

- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.
- Az élethelyes mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.
- A mese-képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel is feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
- A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

- Az előszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait és egyben feloldást, megoldást kínál.
- Kötelékek a nemzeti kultúránk múltjával, a velük azonos nyelvet beszélő, értő kortársakkal.
- Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi-népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág eleme, meséi-, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.
- Feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat a bábozás és dramatizálás eszközeivel.

Az óvodapedagógus feladatai

- Meseválasztáskor tudatosan olyan irodalmi anyagot állítson össze korcsoportokra bontva, amelyben az egész éves anyag szerepel, lehetőséget adva a válogatásra, a kortárs és a klasszikus műveket helyes arányban alkalmazza.
 - Az irodalmi anyag kiválasztásában törekedjen arra, hogy az kapcsolódjon az éppen feldolgozás alatt lévő témához, évszakhoz, ünnephez, az ezekhez kapcsolódó tevékenységekhez, a spontán szituációkhoz.
 - A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segítse a gyermekeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására, az élményfeldolgozás lehetőségeit a napi életben teremtsen meg azzal a céllal, hogy az a gyermekek számára öröm legyen, utánzásra készítsen, a megismerés igényét ébressze fel bennük.
 - Nemzetiségi irodalom beépítése a tevékenységekbe, mely segíti az énkép kialakító munkát.
 - Törekedni kell a komplexitásra, saját mese-vers alkotás mozgással, ábrázolással kombinálva.
 - Vegye figyelembe a csoport érdeklődését és az egyéni fejlettségi szinteket szabad kezét adva a pedagógiai önállóságnak, tervezés során kapjanak helyet a klasszikus és kortárs irodalmi művek egyaránt (népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mesék).
- Minden nap hallgassanak mesét vagy verset.
- A gyermekek önállóan, biztonsággal használják az ehhez szükségesnek vélt vagy vélhető tárgyi eszközöket.
 - A szülőkkel való együttnevelés, figyelmük felhívása a napi mesélés jelentőségére.

Mit jelent a gyermekek számára a mese?

- a legfontosabb erkölcsi fogalmak konkrét képekbe fogalmazva,
- a mesebeli törvények az erkölcs alapszabályai is,
- beszélni tanítás nyelvleckék nélkül,
- belső képek készülnek –olvasásra nevelés,
- érzelmeket, meghittséget, játékot, ismeretet ad,
- a kifejezés új lehetőségét biztosítja,
- új verseket, kifejezéseket, gondolatok összekapcsolásának fonalát adja,
- a versben az önkifejezés és a közlés vágya elválaszthatatlan,
- tartalom és forma itt egymást hívják elő.

Képességfejlesztési lehetőségek a verselés-mesélés tevékenységekben

- pozitív viselkedésformák alakítása,
- igazságérzet fejlesztése,
- szókincs bővítése, szép magyaros beszédre nevelés,
- érzelmi élet, tulajdonságok fejlesztése,
- kapcsolatteremtő képesség fejlesztése,
- énkép fejlesztése, pozitív erkölcsi tulajdonságokra irányulás.
- A gyermekek jellemformálásában kiemelt figyelemmel hívjuk segítségül a verselés-mesélés tevékenység adta lehetőségeket.

A fejlődés jellemzői korcsoportonként

3-4 évesek: Szeressék nézegetni a könyveket, vigyázzanak azok épségére. Szívesen bekapcsolódnak, improvizáló játéklevezdeményezésekbe és az irányított tevékenységekbe. A verseket, mondókákat kezdetben segítséggel, majd önmaguktól felidéznek, várják, kéri a mesét.

4-7 évesek: Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokások. Követni tudják a folytatásos mesét is. Önálló mesemondásra, mesebefejezésre képesek. Örömmel báboznak, dramatizálnak. A közösen készített jelmezek, eszközök motiválják őket a mese eseményeinek kifejezésére (mimika, mozgás, hang). A mesék tartalmáról, hőseiről beszélgetnek.

Differenciálás

Az irodalmi befogadóképességnek köszönhetően a kiemelt figyelmet igénylő gyermek személyiségfejlődésének nagy hatású segítője lehet a verselés-mesélés. A mindennapokban való eligazodás, azok megértése, elfogadása, élményeik, érzéseik feldolgozása előtérbe kerül. Megoldást nyújthat lelki problémákra, oldja a szorongásokat.

6.3 Ének-zene, népi játék, tánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik a gyermek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Ezen kívül fejleszti a közösségi összetartozás érzését, szépérzékét, a hallás- és a ritmusérzékét. Az élményt nyújtó közös ének zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvoda ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását, mind az ének zenei, mind az irodalmi anyag kiválasztásánál szerepeltetjük.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző-állami, egyházi, jeles-ünnepekhez fűződik.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Célunk

- A gyermekek ének-zene kultúrájának megalapozása, néphagyományőrzés.
- A gyermekek rendszeres zenei élményhez juttatása.
A környezet hangjainak megfigyelésével, ölbeli játékokkal, énekes játékokkal ébresszenek az óvodapedagógus zenei érdeklődését, formáljon zenei ízlést a gyermekekben.
- Megfelelő minta nyújtása, az ének-zene a napi élet része legyen.
- Minden nap játsszanak körjátékot, mondogassanak mondókát, énekeljenek, mindezeket kísérik mozgással.
- Szükséges megkülönböztetni a kizárólag hallgatásra szánt dalokat és azokat, amelyeket megtanulásra szánnak.
- A zenei anyag feldolgozása során figyelembe kell venni a fokozatosság elvét, hogy a képességek lépésről lépésre fejlődjenek.
- Az egyenletes lüktetés, ritmus, tiszta éneklés, hallásfejlesztés és mozgáskultúra segítse elő a zenei képességek fejlődését.
- A korcsoportnak megfelelő dalanyag kiválasztása és a hallás, ritmusérzék fejlesztése kulcsfontosságú. Az énekes népi játékok és a gondosan válogatott kortárs zeneművek támogatják a gyermek zenei képességeinek és kreativitásának fejlődését.
- A különböző nemzetiséghez tartozó gyermekek zenei élményei erősíthetik a nemzetiséghez való kötődésüket, identitásukat.
- Zenhallgatáskor szükséges figyelembe venni a gyermekek nemzeti hovatartozásának sokszínűségét, és ilyen szempontok alapján válogassunk.
- A gyermek saját képessége szintjén tudjon, és merjen énekelni.
- Távlati cél: „Zenét művelő, élvező és értő emberek kiművelése” (Kodály Zoltán)

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek személyiségének, érzelmeinek, mozgáskultúrájának fejlesztése, gazdagítása, az ölbeli játékoktól az énekes népi játékokig.
- A gyermekek megismertetése a zenei kultúrával (népi mondókák, gyermek-néptáncok, népi gyermekjátékok, népi dalosjátékok, népmesei hanganyagok, gyermekdalok, közös éneklés, tánc örömeinek felfedeztetése, kialakítása).
- Esztétikai nevelés zenei élményeken és mozgáson keresztül.
- Zenei készségek fejlesztése (ritmusérzék, hallás-éneklési készség stb.)
- Fejlettségnek megfelelő hangterjedelem megválasztása.
- Az ünnepekhez kapcsolódó dalanyag, hangszerek megismertetése.
- Zenei kreativitás, improvizáció fejlesztése.
- Nemzeti értékeket hordozó művészeti alkotások megismertetése.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása, változatos zenei élményhez juttatással a gyermekek esztétikai fogékonyságának alakítása.

A fejlődés jellemzői korcsoportonként

3-4 évesek: szívesen vesznek részt zenei tevékenységekben, maguk is kezdeményeznek. Kialakul a belső motiváció az éneklésre, táncolásra, zenélésre. Figyelemmel hallgatják a mások által előadott zeneműveket. Képesse válnak az egyenletes lüktetés érzékeltetésére, ritmusok létrehozására és visszaadására.

4-7 évesek: Képesek ritmusok létrehozására és visszaadására. Megkülönböztetik a zenei hangokat más zörejangoktól, képesek különböző hangok felismerésére és megnevezésére. A ritmusképzés eszközeit alkalmazzák (dob, triangulum, cintányér, xilofon stb.). Dallammotívum alapján felismerik a dalokat, dallambújtatással folytatni képesek a különböző részeket. Zenei fogalompárok jelentését és tartalmát (halk-hangos, gyors-lassú, magas-mély) megkülönböztetik. Örömmel vesznek részt zenei tevékenységekben.

Differenciálás

A legfontosabb, hogy a gyermek saját képességei szintjén tudjon, merjen és szeressen énekelni.

A zenei készségek változatos mozgással és hangszeres előadással gyakoroljuk. A mozgással és játékkal kísért előadás és az éneklés mellett a hallás, a ritmusérzék, éneklési készség fejlesztése, hangszerhasználat megalapozása történik.

6.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermeki személyiség fejlesztésének, a kreatív önkifejezés eszköze a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés. A gyermeki alkotások a belső képek gazdagítására épül. A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Az óvodások számára a szabad rajzolás az egyik legjelentősebb önkifejezési mód, mely során a gyermek sémákat használ. A sémák alapformák, melyek a valóságról szerzett tapasztalatok során folyamatosan gazdagodnak. A papíron nyomot hagyó rajzeszközök a funkció öröm érzését keltik a firkáló gyermekekben. A különböző motívumok tetszés szerinti kombinálásával jut el a formákig, majd végül a kompozíciók megalkotásáig. Amit a világról tud alkotásaiban is el tudja mesélni, amit nem tud ábrázolni azt hozzámeséli. Az ábrázoló tevékenység célja maga az örömteli cselekvés. A létrejövő alkotás jelzés számunkra a gyermek ismereteiről, érzelmi életéről és képességének fejlettségéről.

Arra törekszünk, hogy a gyermekek minél közelebb kerüljenek a természethez, ismerjék, tiszteljék, védjék környezetünk értékeit. Igyekszünk a környezeti nevelés fontosságát hangsúlyozni az ábrázoló tevékenységek során: zöld jeles napjaink, semmiből valamit, újrahasznosítással készült játékok barkácsolása. A használt papírok külön tárolóba kerülnek a csoportszobában lehetőséget adva az újbóli felhasználásra (hajtogatásra, rajzolásra). A tevékenységekhez felhasznált eszközöket körültekintően választjuk meg (környezetbarát) az életkoruknak és egyéni sajátosságaik figyelembevételével.

Állandó tevékenységeink:

- mintázás,
- rajzolás,
- festés,

-
- képalakítás (gyűrés, tépés, vágás, ragasztás),
 - kézimunka jellegű tevékenységek (varrás, fonás, szövés, papírhajtogatás),
 - építés, barkácsolás.

Az óvodapedagógus feladatai

- Olyan alkotó tevékenység biztosítása, amely a gyermek egyéni fejlettségéhez és képességéhez igazodik, fejleszti a gyermek képi-plasztikai kifejezőkészségét, komponáló, térbeli-, tájékozódó-és rendezőképességének alakulását, gyermeki élmény- és fantáziavilágának gazdagodását és ennek képi kifejezését.
- A gyermekek megismertetése az ábrázolás különböző fajtaival, a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel.
- A gyermekek megismertetése az ábrázoló tevékenység eszközeivel, azok használatával, különböző anyagokkal, a rajzolás, a mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Az önkifejezés lehetőségeinek biztosítása a belső képi világuk kifejezésére ösztönzés.
- A természetes anyagok, termékek felhasználásának előtérbe helyezése, új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra nevelés.
- Az elkészült gyermekmunkák felhasználása játékokban, illetve az esztétikus környezet kialakításában.
- Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A fejlődés jellemzői korcsoportonként

3-4 évesek Okozzon örömet az alkotás a gyermekeknek. Képesek rácsodálkozni a szépre.

4-7 évesek Ábrázolásaik egyéni jegyeket viselnek magukon. A megismert technikákat változatos módon alkalmazzák. Élményeik, elképzeléseik hatására egyéni képalkotásra képesek. Meg tudják fogalmazni véleményüket a saját vagy társuk munkájáról. Önállóan és csoportosan is készítenek alkotásokat. Ügyelnek az esztétikai megjelenítésre is.

Differenciálás

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára igyekszünk megfelelő ingereket biztosítani a játékos, motivált gyakorlásra. Erősítjük, hogy a gyermeki alkotás pozitív érzelmekkel kísért legyen. A fejlesztésben a toleranciát és az empátiát érvényesítjük.

6.5 Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben végzett testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, az egészséges életvitel kialakulásához.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Kiemelt szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. A mozgás felerősíti és kiegészíti a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását.

Mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben való tájékozódást, helyzetfelismerést, döntést, alkalmazkodóképességet és a személyiség akarati tényezőinek alakulását. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgástevékenység
- irányított, mindennapos mozgásfejlesztés
- szervezett mozgásos tevékenység

A szabad játék során alkalmat, lehetőséget teremtünk, eszközöket biztosítunk csoportszobákban, udvaron egyaránt. Sokfajta lehetőséggel és eszközzel tudjuk elősegíteni, hogy a gyermekek önmagukat kipróbálhassák és egyéni képességeiknek megfelelő mozgástevékenységet válasszanak. A mozgástevékenység és a mindennapos mozgássorán célzott feladatokkal oldjuk meg a mozgás fejlesztését. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészséget és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A Jeles napokon, sportvetélkedőkön, óvodai rendezvényeken mozgásos szabályjátékok szervezésével, zenés, játékos tornával fejlesztjük a gyermekek személyiségét, kitartását, önfegyelmét, küzdőszellemét, együttműködő készségét.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell.
- Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.
- A mozgásos tevékenységek során öröm és sikerélmény biztosítása.
- Testi képességek (erő, állóképesség, gyorsaság, ügyesség) fejlesztése.
- Mozgáskoordináció, téri tájékozódás, egyensúlyérzék fejlesztése.
- A gyermekek egyéni képességeinek figyelembe vétele, társra figyelés erősítése.
- A mozgástevékenységhez szükséges eszközök biztosítása.

- Eszközkészletünk folyamatos bővítése pályázati lehetőségek és alapítványi források kihasználásával.
- Szülők aktivizálása a szervezett közös mozgástevékenységekben

A fejlődés jellemzői korcsoportonként

3-4 évesek: Mozogjanak: örömmel és szívesen, aktívan vegyenek részt mozgásos tevékenységekben.

4-7 évesek: Mozgásuk összerendezett, harmonikus. Feladatuk kivitelezésében pontosságra törekcszenek. Tudnak térben tájékozódni, ismerik az irányokat, kitartóak a mozgásokban. Különböző eszközökkel képesek a mozgások kivitelezésére. Képesek sor és köralakításra. Szabály és versenyjátékok során betartják a szabályokat. Kudarctűrő képességük kialakul, megerősödik.

Differenciálás

A mozgás az idegrendszer érését, fejlődését, esetleges sérülésének a korrekcióját segíti elő. A kognitív funkciók terén:

- A mozgásos játékok felidézésével fejlődik a gyermek vizuális memóriája.
- A testrészek és téri irányok megismerésével, megnevezésével fejlődik térészlelésük, szókincsük bővül.
- A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját és a fogalomalkotás fejlődését.

Minden mozgástevékenység során arra törekszünk, hogy a bemutatás mintaértékű legyen, az utasítások egyszerűek, érthetőek, minden gyermeket támogatunk, hogy saját képességei szerint mozogjon. Az eltérő korosztályokban más és más a követelmény, így a differenciálás megjelenik a feladatok megfogalmazásában, azok bemutatásában.

6.6 A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő, biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek védelmét, szeretetét. Óvodánkban megvalósuló nevelés-oktatás tervezésében konkrét célként jelenik meg a környezetet szerető, környezettudatosan gondolkodó harmonikus gyermeki személyiség formálása. A helyi lehetőségek, adottságok feltárásával, felhasználásával az élő és élettelen környezeti tényezők közötti összefüggések megláttatásával, a közvetlen környezet megismerésével, megszerettetésével, a pozitív érzelmi viszony, viselkedési formák, magatartásmódok kialakításával a környezeti kultúra iránti igény megalapozásával, a mindennapokban élővé, elérhetővé tesszük a **Zöld Óvoda** kritériumrendszerét. Nevelési céljaink megfogalmazásával, elképzeléseink megvalósításával, elkötelezettségünk modellértékű prezentálásával igyekszünk tudatosan felkészíteni a gyermekeket a fenntartható életre, ahol jó zöld ovisnak lenni.

Zöld mottónk:

*Amit hallok, azt elfelejtem,
Amit látok, arra emlékszem,
Amit csinálok, azt tudom is”
(ősi bölcsesség)*

A Zöld Óvoda által közvetített értékeket kiemelten építjük be a nevelés mindennapi folyamatába, hangsúlyosan kezelve a környezeti és az egészségre nevelést.

Céljainkat, törekvéseinket a helyi sajátosságok és a Zöld Óvoda kritériumrendszer figyelembevételével valósítjuk meg. A helyi célok, feladatok megfogalmazásában kiemelten szerepelnek a természeti és környezetvédelmi feladatok a helyi adottságok alapján. Pl.: madárvédelem, fák védelme, fa ápolása, ültetése, egészséges táplálkozás, energiatakarékosság, az épített és a természeti környezet védelme, lakóhelyünk megismerésével kapcsolatos tevékenységek, hulladékkezelés és felhasználás.

A város peremén lévő kirándulóhelyek közelsége lehetővé teszi számunkra, hogy a gyermekeknek olyan programokat, tevékenységeket szervezzünk, amely során gazdag, természetismereti és környezetismereti tapasztalatokat szerezhetnek.

Az óvodapedagógus feladatai

- Lehetővé tesszük a gyermekek számára a környezet tevékeny megismerését.
- Alkalmazkodóképesség alakítása a szűkebb-tágabb környezetük emberi kapcsolataiban, viselkedéskultúrájuk megnyilvánulásaiban, környezetük értékeinek védelmében.
- Elegendő idő, alkalom, hely, eszközök biztosítása a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Önálló véleményalkotás, döntési képességek fejlődésének segítése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A tapasztalatok révén tájékozódóképességük formálása a kíváncsiság, az érdeklődés, a megismerni vágyás felkeltésével, ébrentartásával.
- Kommunikációs készségek fejlesztése az ismeretek gyarapításán, rendszerezésén, elmélyítésén keresztül a szókincsük bővítésével, ítéletek alkotásával, cselekvések, gondolatok szóbeli megfogalmazásával, logikus gondolkodásra készítő helyzetekkel, az összefüggő beszéd gyakorlásával, térbeli relációk, arányok, irányok megnevezésével.
- Együttműködés, együttnevelés elsősorban a közös tevékenységekbe igyekszünk bevonni a szülőket.
- A környezettudatos magatartás alapozása, formálása, alakítása a fenntartható fejlődés érdekében.

A fenntarthatóságra nevelés feladatai óvodánkban

- környezetünk tisztántartásában való aktív részvétel,
- takarékos vízhasználat,
- palántázás a csoportszobában –hajtás, csíráztatás,
- magaságysokban növények gondozása,

- gyógynövénykert ápolása,
- csoportszobában természetsarok kialakítása,
- Zöld jeles napok,
- hulladék újra hasznosítása,
- pályázati lehetőségek kihasználása.

A fejlődés jellemzői korcsoportonként

3-4 évesek: Nyitottak a környező világ megismerésére, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, amelyek a természeti, emberi, tárgyi környezete megismeréséhez, megóvásához szükségesek. Közvetlen környezetüket ismerik, abban biztonságban érzik magukat.

4-7 évesek: Az egészségesen fejlődő gyermek elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről (tudja nevét, lakcímét, születési idejét, szülei foglalkozását, nevét, felismeri a napszakokat, évszakokat, azok időbeli sorrendjét, az évszakok körforgását és az azokhoz kapcsolódó jelenségeket). Tisztelettel, szeretettel viselkednek az óvoda légkörében. Képesek a cselekvések időbeli sorba rendezésére. Ismerik és gyakorlatban alkalmazzák a gyalogos közlekedés alapvető szabályait. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, megóvják a természeti és természeti környezetét, megbecsüli azt. Ismeri a szűkebb lakóhelyét, a környezetben élő növényeket, állatokat, azok gondozását, védelmét. Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.

Képes megnevezi saját testrészeit, érzékszerveit, azok funkcióit. A környezet megismerése során matematikai tapasztalatú ismereteket szerez játék, célzott matematikai játékok és külső világ tevékeny megismerése során. Rendelkeznek elemi mennyiségi, formai ismeretekkel. A tapasztalatszerzések alkalmával alakítjuk és fejlesztjük a gyermekek ítéliképességét, tér-, sík- és mennyiségsszemléletét. Megismertetjük őket a szelektív hulladékgyűjtés módjával, fontosságával.

Megismertetjük őket a védett természeti értékeinkkel.

Differenciálás

Fontos feladatunknak tartjuk a család, természettel kapcsolatos információk tudatosítását, feldolgozását, rendszerezését. Egyidejűleg több érzékszervre ható gyakorlás és élmény feldolgozás lehetőségének biztosítása a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevételével.

Motiváló játékokat, eszközöket biztosítunk mindenki számára. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében a természeti környezet megfigyeltetésekor egy-két konkrét szempont adásával vagyunk a segítségükre, hogy a sok információ közül sikerüljön megtalálni a legfontosabb jellemzőket.

6.7 Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű tevékenység- az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény és állatgondozás. A munka sajátossága, hogy bizonyos külső kényszer is

motiválja, lemérhető, konkrét célja van. A fejlesztés csak és kizárólag a gyermek örömmel vállalt tevékenységén keresztül valósul meg.

A tevékenység során felgyorsul a szocializációjuk, fejlődik társas kapcsolatuk, felelősségérzetük és toleranciájuk.

Munka jellegű tevékenységek:

- önkiszolgálás,
- a társaikért, a csoport érdekében végzett tevékenységeket (naposság, alkalomszerű munkák, környezetgondozás, növény és állatgondozás).

Az óvodapedagógus feladatai

- Egy szeretetteljes, nyugodt légkör megteremtése, melyben önállóan tevékenykedhetnek, de szükség esetén lehetőség van egymástól vagy felnőttől segítséget kérni.
- Annak biztosítása, hogy a munka örömteli tevékenység legyen.
- A gyermekek igényének formálása környezetük tisztaságára, gondozottságára.
- Önkéntes tapasztalatszerzés elősegítése játékos módon, a különbözőélethelyzetekben adódó feladatokról.
- Elegendő idő biztosítása a munka elvégzéséhez, megfelelő hely biztosítása, ahol az adott feladatot kényelmesen, önmagukat és másokat nem akadályozva, veszélyeztetve elvégezhetik.
- Az egyéni képességek figyelembevétele az elvárások kialakításánál, a különböző munka jellegű tevékenységek szervezésénél.
- A tevékenység folyamatos támogatása, pozitív értékelése.
- A nyelvhasználat segítése a kommunikációs helyzetek kihasználásával.

A fejlődés jellemzői korcsoportonként

3-4 évesek: Örömmel kapcsolódnak be a közösségért végzett tevékenységekbe. Szeressék a környezetükben lévő növényeket és állatokat. Az együttműködés öröme számukra.

4-7 évesek: Aktívan kapcsolódnak be a közösségért végzett tevékenységekbe. Képesek pontos és tudatos megfigyelésekre. Megbecsülik mások munkáját, a közös tevékenység alatt tudnak egymáshoz alkalmazkodni, pozitív viszony alakul ki bennük a munkához. A gyermekek a megszerzett ismereteket, tapasztalatokat változó élethelyzetekben is tudják alkalmazni. Óvják a környezetükben lévő növényeket és állatokat. Rendelkeznak bizonyos szintű kötelesség és feladattudattal.

Differenciálás

Feladatunk, hogy minden gyermek megtalálja a kedvére megfelelő elfoglaltságot. A szabadon választható közös tevékenységekbe való bevonás fejlesztő hatású. Lehetőséget teremtünk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára is, hogy részt vehessenek a munkajellegű tevékenységekben (a feladatokat differenciáljuk), ezzel is növeljük önbecsülésüket. Figyelembe vesszük az egyéni sajátosságokat, a gyermekek terhelhetőségét. Változatos munkalehetőségeket szervezünk, lehetővé

tesszük, hogy megismerkedhessenek a különböző munkaeszközökkel, azok használatával, a munkavégzés célszerűségével. A munkát mindig ösztönző módon értékeljük.

6.8 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. A gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli, a tanulás során is ebből indulunk ki. A tanulás tevékenységben valósul meg. A tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodáskor egy rendkívül érzékeny időszaka a fejlődésnek, éppen ezért már óvodáskorban fontos szerepet szánunk a környezeti nevelésnek. Ennek érdekében minden olyan alkalmat, lehetőséget megragadunk, mely ezt támogatja, segíti. Környezeti nevelésünkhöz elsősorban a helyi adottságokat vesszük figyelembe, a különféle tevékenységeket erre építjük, és komplex módon tervezzük. A környezettudatos életvitel megalapozásához szükséges szokás és viselkedésformák kialakítása napjaink fő feladata. Ennek érdekében kiemelt tevékenységünk az újrahasznosítás, a szelektív hulladékgyűjtés helyi megvalósítása, a takarékoság és a természetvédelem. Mindezt az óvodások életkori sajátosságait figyelembe véve sok-sok tevékenység és játék közben valósítjuk meg. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás-és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- játékos. cselekvéses tanulás
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés. felfedezés
- gyakorlati problémamegoldás

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás korú gyermek kompetenciáinak fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékban integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, többérvűszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Az óvodapedagógusok feladatai

- Sokirányú, sokrétű tapasztalatok biztosítása, amelyek során a gyermekek a tapasztalataikat folyamatosan bővítik, alkalmazzák, rendszerezik, kreativitásuk fejlesztése.
- Inspiráló tanulási környezet megteremtése, érzelembe ágyazottság, felhívó ingerek alkalmazása.
- Vonzó és motiváló tevékenységek szervezése a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodva, a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
- Változatos játéktémák, differenciálásra alkalmas eszközök használata, olyan tevékenységi formák biztosítása, amelyekben a gyermekek saját élményű tanulás keretében jutnak ismeretekhez önmagukról, környezetükről, szokás-szabályokról, normákról.
- A tanulás irányítása során egyéni pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szembe.

A gyermekek nevelése egyéni fejlettségükhöz igazodó differenciált bánásmód elve alapján tevékenységközpontú módszerekkel történik, kiterjed a sajátos nevelési igényű, a különleges bánásmódot igénylő, a nemzetiségi és kisebbségi gyermekek nevelésére is.

Módszereink (pl.: játék, tapasztalás, érzékenyítő játék, szenzitív módszerek, felfedezés, drámapedagógia, élménypedagógia, kooperatív tanulás, projekt módszer) segítik a tanulási környezet megteremtését, a tanulás támogatását.

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése

Minden gyermek egyedi, aki egyéni nevelési oktatási szükségletekkel rendelkezik. Vannak olyan gyermekek, akiknek speciális nevelési-oktatási szükségleteik vannak, őket nevezzük különleges bánásmódot igénylő gyermekeknek, akiknek óvodai nevelésük során különleges bánásmódra van szükségük.

A sajátos nevelési igényű gyermek és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek fejlesztése, nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető el a kívánt érettség.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktívpedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

Pedagógiai Programunk aktualizálása során, valamint napi munkánk folyamán figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltakat.

A sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek speciális fejlesztését, ellátását, óvodai nevelésünk keretei között óvodapedagógusaink a megfelelő szakemberek segítségével (logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, óvodapszichológus) valósítják meg.

Célunk

- Az integrált nevelés és gyógypedagógus által végzett egyénre szabott fejlesztés keretében a hátrányok csökkentése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek differenciált beiskoláztatása, esélyegyenlőség biztosítása.
- A gyermek fejlődési ütemének figyelembevétele, az elvárások ehhez igazítása.
- A gyermekek számára a megfelelő területeken történő fejlesztés megvalósítása.
- Megfelelő mértékű terhelés alkalmazása, a túlterhelés elkerülése.
- A közösségbe való beilleszkedésük elősegítése a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelés során.

Kiemelt jelentőségű a már elsajátított ismeretek, jártasságok, készségek állandó gyakorlása, valamint az új ismeretekbe való beépítése. Fontos, hogy megismerje önmagát, kialakuljon reális énképe, testsémája, eligazodjon saját testén, síkban, térben. Utánozható mintával, pozitív megerősítéssel segítjük a gyermek önállóságát, kezdeményezőképességét, az elmélyült figyelmének kialakítását, a kívánt viselkedési forma elsajátítását. A tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakoztatását.

7. Ünnepek, hagyományok

A néphagyományhoz kapcsolódóan átélte tevékenységek a közös élmény erejével hatnak a gyermekekre, erősítve a közösséghez tartozás érzését. Nemcsak érzelmi kötődés, hanem egy komplex személyiségfejlődés elősegítője. Az ünnepek, jeles napok jelentős alkalmak a gyermekek és az óvoda életében. A közös élmény erejével megteremtjük a hagyományokat, közel hozzuk a szűkebb és tágabb környezetünk eseményeit. Az ünnepekkel közvetítjük az egyeteme és nemzeti kultúránk értékeit, a jeles napok kapcsán felidézzük a néphagyományokat.

„A hagyomány nem a hamu őrzése, hanem a láng továbbadása” (Jean Jaurès)

A hagyományőrzés nem külön témahétként jelenik meg, hanem az óvodai nevelés komplex részeként. Beépítjük ünnepeinkbe, hétköznapijainkba, barkácsolásba, irodalmi, ének zenei, mozgásos tevékenységekbe.

Az elnyert Örökös Zöld Óvoda cím arra ösztönöz bennünket, hogy újabb utakat keresve, a fenntarthatóságra nevelést előtérbe helyezve még nyomatékosabban tegyünk meg mindent a családok bevonásával a környezetünk megővése érdekében.

Lehetőséget nyújt:

- a kreativitás kibontakoztatására,
- a természet felé nyitottságot teremt, közelséget a természete anyagokhoz,
- barkácsoláson keresztül manuális készség erősödik,
- az értelmi nevelés népmeséken, gyermekmondókákon keresztül, ezzel erősödik az anyanyelvi nevelés,
- dalos játékoknál a zenei anyanyelv megalapozását, népdalaink érzelmi motivációt indítanak el
- a mozgásos játékok az egészséges testfejlődést alapozzák meg, valamint segítik a szabályok betartása által az értelmi nevelést.

Magyar Nemzeti Ünnepek és emléknapok, jeles napok, keresztény ünnepeink

• A magyar kultúra napja	január 22.
• Farsang	február
• Nemzetközi Nőnap	március 8.
• 1848-49-es forradalom és szabadságharc ünnepe	március 15.
• Víz világnapja	március 22.
• Nagyböjt - húsvét – pünkösd	
• Föld napja	április 22.
• A népviselet napja	április 24.
• Anyák napja	
• A magyar sport napja	május 6.
• Madarak és fák napja	május 10.
• Gyermeknap, magyar hősök emlékünnepe	
• Zöld Zsibongó	
• Nemzeti összetartozás napja	június 4.
• Környezetvédelmi világnap	június 5.
• Szent István ünnepe, államalapítás	augusztus 20.
• A népmese napja	szeptember 30.
• Idősek világnapja	október 1.
• Állatok világnapja	október 4.
• Az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékünnepe	október 23.
• Szent Márton napja	november 11.
• A magyar nyelv napja	november 13.
• Szent Miklós – mikulás napja	december 6.
• Advent – karácsony	

8. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Az óvodánkban dolgozók munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése. A gyermekvédelem fontos alapelve a nevelési hatások összehangolása a fejlődő személyiség veszélyeztetettségének megelőzése érdekében. Tiszteletben tartjuk a szülők felelősségérzetét, hangsúlyozva a családi nevelés fontosságát.

Titoktartási kötelezettségünk minden családokat érintő kérdésekben érvényesül.

Célunk

- A „másság” elfogadtatása a gyermekek, szülők, a dolgozók körében.
- Lehetőségeinken belül minden segítséget megadunk a hátrányok kompenzálásához, a tehetség kibontakoztatásához, a családgondozás és egyéni bánásmód keretei között.
- A gyermeki jogok, mint alapérték érvényesítése.
- Biztonságos, egészséges óvodai környezet biztosítása.

Feladataink

- A gyermek megismerése, fejlettségi szintjének felmérése, hiányosságok, lemaradások feltárása, fejlesztése, szükség esetén szakemberek bevonása.
- A családok szociokulturális hátterének megismerése.
- Befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontása, esélyegyenlőtlenség csökkentése.
- Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülésének elősegítése, óvodai hiányzások csökkentése.
- Rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel, a Családsegítő Szolgálattal, a gyermekek fejlődését segítő szakemberekkel, szervezetekkel.
- Együttműködésünk által szeretnénk új szemlélettel, új formákkal gazdagítani a családokat.

9. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek setében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el az alábbiakban leírt fejlettség.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.
- A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
- Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:
 - a testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
 - a lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.

Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

- A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél
 - az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos felidézés és bevésés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
 - megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása, étvitele,
 - a cselekvő- szemléletes kép és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Az egészségesen fejlődő gyermek
 - érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
 - elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét, felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
 - ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is érette válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.
- A szociálisan érett gyermek:
 - egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
 - feladattudata kialakulóban van és ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb-szükség szerint kreatív- elvégzésében nyilvánul meg, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.